

Závazkové právo - pojem, vznik závazků

Smlouva

- - předpokládá dohodu stran na *obsahu smlouvy a úmysl být smlouvou vázán* (srov. § 1724, § 1725 a 1732 odst. 1 OZ)
- - smluvního konsenzu se dosahuje obvykle na základě návrhu na uzavření smlouvy (*nabídka, oferta*, § 1731 OZ) a jeho přijetí (*akceptace*, 1740 OZ), smlouva vzniká okamžikem, kdy přijetí návrhu *nabývá účinnosti* (§ 1745 OZ).
- - smluvního konsenzu může být dosaženo i jiným způsobem (§ 1770 OZ).

Závazková (obligační) práva

- - působí mezi individuálně určenými subjekty (relativní práva)
- - mají majetkovou povahu (§ 1722)
- - mají konkrétně určený obsah
- - realizují se vždy v relativních právních vztazích, kde právu jednoho subjektu koresponduje obsahově stejná povinnost jiného subjektu
- - charakteristická je jejich dočasnost
- - dispozitivní povaha právních norem
- - přiměřené použití právní úpravy (§ 11)

Závazek jako povinnost

- - povinnost jedné strany zachovat se určitým způsobem (dare, facere, omittere, pati), této povinnosti odpovídá právo druhé strany takové chování požadovat.
- *Základní závazkovou povinností* je povinnost dlužníka poskytnout věřiteli určité plnění (**dluh**), které odpovídá právo věřitele na obdržení takového plnění od dlužníka (**pohledávka**) (§ 1721).
- *Další závazkové povinnosti* – povinnosti spojené s dluhem (povinnost dodat doklady, poskytnout informace, nezcizit určitou věc po dobu trvání závazku apod.), mohou být i na straně věřitele (povinnost k přijetí plnění či poskytnutí součinnosti potřebné ke splnění dluhu či jiné povinnosti, např. informační povinnost aj.)

Závazek jako vztah

- **Závazkový vztah** – tvoří pohledávky či jiná oprávnění a jim korespondující dluhy či jiné povinnosti mezi věřitelem a dlužníkem, jež sjednocuje právní důvod jeho vzniku (§ 1721).
- - od zcela jednoduchých (jedna pohledávka – jeden dluh), až po vztahy komplexní (kde každý ze subjektů je současně dlužníkem i věřitelem se vzájemnými pohledávkami a závazky).

Vznik závazků – zavazovací důvody

- 1. Smlouva
- 2. Jednostranné právní jednání – slib odškodnění (§ 2890), veřejný příslib (§ 2884).
- 3. Konstitutivní rozhodnutí soudu – (např. § 1147)
- 4. Protiprávní jednání – deliktní závazky (náhrada škody, smluvní pokuta)
- 5. Právní událost – náhrada škody způsobená kvalifikovanou událostí (např. § 2924)
- 6. Bezdůvodné obohacení – nemá deliktní povahu (§ 2991 an.)
- 7. Jiné právní důvody – zpracování věci (§ 1074)
- - přiměřené použití úpravy závazků ze smluv (§ 1723/1)

Nabídka

- - úmysl navrhovatele být smlouvou vázán (§ 1731/1)
 - - domněnka u návrhu na dodání zboží při podnikatelské činnosti reklamou (§ 1732/2)
- - podstatné obsahové náležitosti smlouvy (§ 1731/1)
- - *vázanost* nabídkou (§ 1734, § 1735)
- - *odvolatelnost* nabídky (§ 1736, § 1738)

Akceptace

- - včasná (s výjimkami dle § 1743)
- - bezvýhradná
 - výjimkou je akceptace s dodatkem nebo odchylkou, která podstatně nemění podmínky nabídky (navrhovatel však může přijetí odmítnout, § 1740/3)
 - zvláštní úprava u konfliktu obchodních podmínek (§ 1751/2)

Druhy smluv

- 1) Konsezuální a reálné
 - - kromě dohody stran je ke vzniku smlouvy potřebné i jednání spočívající v předání věci
- 2) Pojmenované (nominátní) a nepojmenované (inominátní, § 1746 odst. 2 OZ)
- 3) Synallagmatické (dvoustranně zavazující) a asynallagmatické
 - - povinnost stran plnit si vzájemně (strany plní „něco za něco“)
 - - námitka nesplnění smlouvy (§ 1911 a § 1912 OZ)
- 4) Adhezní smlouvy (§ 1798 OZ)
- 5) Spotřebitelské smlouvy (§ 1810 OZ)

Obsah smlouvy

- - smlouva vyvolává právní následky dle § 545 OZ
- - část obsahu smlouvy může určit
 - soud či třetí osoba (§ 1749 OZ)
 - obchodní podmínky (§ 1751 OZ)
 - přílohy smlouvy
 - rámcové smlouvy
 - údaje sdělené před uzavřením smlouvy (např. § 1822 OZ)
- změna obsahu smlouvy dohodu stran či rozhodnutím soudu při změně okolností (§ 1765 a § 1766 OZ)

Změna okolností – předpoklady (§ 1765)

- 1) zvláště hrubý nepoměr v právech a povinnostech stran znevýhodněním jedné z nich
- 2) nastala až po uzavření smlouvy, anebo se poté dotčené straně stala známou
- 3) dotčená strana nemohla změnu rozumně předpokládat ani ovlivnit (hledisko průměrné osoby a odborníka, § 4 a § 5, doplněné okolnostmi případu)
- 4) nepřevzetí rizika dotčenou stranou

Změna okolností – následky (§ 1766)

- 1) Obnovení jednání o smlouvě
 - - dotčená strana má právo na obnovení jednání o smlouvě
 - - uplatnění práva neopravňuje k odepření plnění
 - - právo je třeba uplatnit v přiměřené lhůtě, má se za to, že činí 2 měsíce
 - - zmeškání lhůty má za následek ztrátu práva
- 2) Rozhodnutí soudu
 - - pokud se strany nedohodnou v přiměřené lhůtě
 - - soud není vázán návrhy stran, rozhodnutí směřuje k obnovení rovnováhy práv a povinností stran odpovídající změněným okolnostem
 - - soud může
 - - změnit závazek (např. změna splatnosti, snížení či zvýšení ceny či jiného předmětu závazku)
 - - zrušit závazek ke dni a za podmínek určených v rozhodnutí (vč. např. přiznání dodatečné platby ke kompenzaci již vynaložených nákladů)